

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
אביגדור ליברמן
עודד פורר
יבגני סובה
שרון ניר
יוליה מלינובסקי
חמד עמאר

פ/25/3438

הצעת חוק שירות חובה לכול, התשפ"ג–2023

פרק א': הגדרות

הגדרות

1. בחוק זה –

"הוועדה" – ועדה מוועדות הכנסת, כפי שתקבע ועדת הכנסת לעניין חוק זה ;
"חוק שירות ביטחון" – חוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו–1986¹ ;
"מיועד לשירות ביטחון", "פוקד" ו"שירות סדיר" – כהגדרתם בחוק שירות
ביטחון ;
"המנהל" – המנהל הכללי של הרשות שמונה לפי סעיף 18(ג) ;
"משרת בשירות לאומי–ממלכתי" – מי שמשרת בשירות לאומי–אזרחי לפי
חוק זה ;
"הרשות" – הרשות לשירות לאומי–ממלכתי שהוקמה לפי סעיף 18(א) ;
"רשות ציבורית" – הממשלה ומשרדי הממשלה, לרבות יחידותיהם ויחידות
הסמך שלהם ורשויות מקומיות ;
"שירות לאומי–ממלכתי" – שירות לפי חוק זה, למי שהופנה על ידי פוקד, לפי
הוראות סעיף 13 לחוק שירות ביטחון, בהתאם להוראות סעיפים 3 ו-4
לחוק זה ;
"השר" – שר הביטחון.

¹ ס"ח התשמ"ו, עמ' 107.

פרק ב': עקרונות השירות הלאומי-ממלכתי

2. מסגרת השירות הלאומי-ממלכתי
- הופנה מיועד לשירות ביטחון, על ידי פוקד, לשירות לאומי-ממלכתי, לפי הוראות סעיף 13 לחוק שירות ביטחון, תפנה אותו הרשות לגוף מפעיל לשם ביצוע השירות.
3. שירות לאומי-ממלכתי
- (א) שירות לאומי-ממלכתי יהיה באחד מהגופים המפורטים להלן, בכל תחום או תפקיד, והשיבוץ יהיה לפי סדר העדיפויות שלהלן ובכפוף להוראות חוק זה:
- (1) משטרת ישראל;
 - (2) יחידות הסמך של משרד ראש הממשלה שתכלית פעילותן היא ביטחון המדינה ותושביה;
 - (3) הרשות הארצית לכבאות והצלה;
 - (4) הרשות להגנה על עדים;
 - (5) אגודת מגן דוד אדום שהוקמה בחוק מגן דוד אדום, התשי"א-1950², או גופים בפריסה ארצית שעיקר עיסוקם בהצלת חיי אדם וגופים שעזרתם נדרשת באופן מיידי לזיהוי קורבנות אסון, שקבע השר, בצו, באישור הוועדה;
 - (6) שירות בתי הסוהר;
 - (7) רשות ציבורית בתחומים המנויים בסעיף קטן (ב);
 - (8) חברה קדישא;
 - (9) גופים נוספים שאישרה מנהלת השירות הלאומי-ממלכתי.
- (ב) שירות לאומי-ממלכתי ברשות ציבורית יהיה באחד מהתחומים או התפקידים המפורטים להלן, והכול בכפוף להוראות לפי חוק זה: ביטחון הפנים, הגנת העורף, בריאות, רווחה, חינוך, הגנת הסביבה, קליטת עלייה, סיוע לאזרחים ותיקים, בטיחות בדרכים, בטיחות הציבור, קידום התעסוקה, אבטחת מידע, ייצוא ביטחוני, רכש ולוגיסטיקה ופניות ציבור בעניין זכויות, הסברה ממשלתית בעניין זכויות, חשיפת חומר ארכיוני בגנזך המדינה.
4. מקום השירות הלאומי-ממלכתי
- שירות לאומי-ממלכתי יהיה בישראל או באזור.
5. הוראות לעניין ביצוע השירות
- (א) שירות לאומי-ממלכתי יבוצע אצל גוף מפעיל בלבד, בהסכמת הגוף המפעיל, ועל פי הפניה של הרשות.

² ס"ח התשי"א, עמ' 175.

(ב) (1) גוף מפעיל לא יציב משרת בשירות לאומי-ממלכתי בתפקיד של עובד או כממלא מקום של עובדיו.

(2) משרת בשירות לאומי-ממלכתי לא ימלא את מקומם או את תפקידם של עובד הגוף המפעיל.

(3) משרת בשירות לאומי-ממלכתי יסייע לעובדי הגוף המפעיל במילוי תפקידם.

(4) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי למנוע מגוף מפעיל להטיל על משרת בשירות לאומי-ממלכתי מטלות הנתונות דרך כלל לעובדיו, או להסמיכו בסמכויות כאמור, ככל שניתנו למשרת בשירות לאומי-ממלכתי בהתאם להוראות סעיף 8, לשם סיוע לעובדים במילוי תפקידם.

(ג) (1) בשירות הלאומי-ממלכתי לא ייכללו מטלות ניקיון, למעט עבודות ברשות הרבים לשם שמירה על איכות הסביבה; אין בהוראה זו כדי למנוע שילוב משרתים בשירות לאומי-ממלכתי בתורנות שגם עובדי הגוף המפעיל נוטלים בה חלק.

(2) בשירות הלאומי-ממלכתי לא ייכללו מטלות שעיקרן שירותי מזכירות אלא במקרים מיוחדים בלבד, שלדעת המנהל יש בהם תועלת ציבורית.

(ד) גוף מפעיל לא ישמש, במישרין או בעקיפין, כמקום עבודה או כמקום לימודים של מי שמשרת אצלו בשירות לאומי-ממלכתי; הוראות סעיף קטן זה יחולו גם לעניין גוף או אדם הקשור לגוף מפעיל כאמור, כפי שקבע השר.

(ה) משרת בשירות לאומי-ממלכתי לא יעבוד בשעות השירות, בעבודה המזכה בשכר, ולא ילמד בשעות השירות לימודים כלשהם, למעט לימודי הכשרה לשירות בהתאם לסעיפים 9 ו-10.

(ו) משרת בשירות לאומי-ממלכתי ימלא אחר הוראות הגוף המפעיל והוראות הרשות בכל תקופת שירותו, בכל הקשור לביצוע שירותו.

(ז) (1) על משרת בשירות לאומי-ממלכתי בגוף מפעיל יחולו הוראות הדין החל על עובד באותה רשות ציבורית בכל הנוגע לסייגים בקרבת משפחה ולכללים בדבר ניגוד עניינים.

(2) הרשות לא תפנה מיועד לשירות ביטחון לביצוע שירות לאומי—ממלכתי בגוף מפעיל שאינו רשות ציבורית, אם קרוב משפחה שלו עובד באותו גוף מפעיל; ואולם, המנהל רשאי לתת היתר להפעלת משרת בשירות לאומי—ממלכתי בגוף מפעיל כאמור שקרוב משפחתו עובד בו, אם שוכנע כי ניתן למנוע את ניגוד העניינים העלול להיווצר בנסיבות העניין, וכי הפעלת המשרת בשירות לאומי—ממלכתי לא תפגע בטוהר המידות, ורשאי הוא להתנות היתר כאמור בתנאים שיראה לנכון.

(3) נודע לגוף מפעיל על קרבה משפחתית בין משרת בשירות לאומי—ממלכתי שמשרת אצלו ובין עובד הגוף המפעיל, ידווח על כך לרשות.

(ח) (1) השר רשאי לקבוע תנאים ומגבלות שיחולו על משרתים בשירות לאומי—ממלכתי, הנוגעים למאפיינים הייחודיים של הגוף המפעיל; התנאים והמגבלות ייקבעו בהסכמת השר שנקבע כאחראי על אותו גוף, אם נקבע שר כאמור.

(2) השר, באישור הוועדה, רשאי לקבוע תפקידים נוספים בגופים מפעילים בשירות הלאומי—ממלכתי בלבד; התפקידים ייקבעו לאחר התייעצות עם השר שנקבע כאחראי על אותו גוף, אם נקבע שר כאמור.

6. תקופת השירות והיקפו (א) משרת בשירות לאומי—ממלכתי ישרת 36 שעות שבועיות בממוצע במשך שנתיים.

(ב) הופסק שירותו של משרת בגוף מפעיל לפני תום תקופת שירותו, ייחשב השירות ששירת עד הפסקת שירותו כחלק מתקופת השירות, והוא יוכל להשלים את תקופת השירות לפי סעיף זה בגוף מפעיל אחר.

7. תנאי השירות (א) בין המשרת בשירות לאומי—ממלכתי ובין הגוף המפעיל והרשות לא יחולו יחסי עובד ומעביד.

(ב) משרת בשירות לאומי—ממלכתי לא יקבל שכר בעד השירות, אולם הוא יהיה זכאי לדמי כלכלה בשיעורים שיקבע השר, בהסכמת שר האוצר, בהתאם לסוג התפקיד ואופי השירות שלו ובהתאם למצבו המשפחתי, ובלבד ששיעור דמי הכלכלה לא יעלה על דמי קיום של חייל בשירות סדיר.

(ג) משרת בשירות לאומי—ממלכתי זכאי למימון הוצאות הנסיעה בתחבורה ציבורית ממקום מגוריו למקום השירות וחזרה, וכן לתנאי שירות נוספים כמפורט בתוספת; השר, באישור הוועדה, רשאי, בצו, לשנות את התוספת.

(ד) תניה הגורעת מתנאי השירות לפי סעיף זה, אין לה תוקף.

(ה) בלי לגרוע מההוראות לפי סעיף זה, המנהל רשאי להורות על מקרים מיוחדים המצדיקים היעדרות של משרת בשירות לאומי-ממלכתי במהלך שירותו.

(ו) גוף מפעיל רשאי להחיל הוראות נוספות לעניין תנאי השירות של משרת בשירות לאומי-ממלכתי, ובלבד שלא יהיה בהן כדי לגרוע מההוראות לפי סעיף 15 ומהסכם כאמור באותו סעיף.

8. סמכויות ודין משמעותי (א) למשרת בשירות לאומי-ממלכתי במשטרת ישראל יהיו נתונות סמכויות של שוטר, בכפוף להוראות סעיף 1ח49 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971³, ויחול עליו הדין המשמעותי החל על שוטר לפי אותו סעיף.

(ב) למשרת בשירות לאומי-ממלכתי בשירות בתי הסוהר יהיו נתונות סמכויות של סוהר, בכפוף להוראות סעיף 92א לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971⁴, ויחול עליו הדין המשמעותי החל על סוהר לפי אותו סעיף.

(ג) למשרת בשירות לאומי-ממלכתי ברשות הארצית לכבאות והצלה יהיו נתונות סמכויות של מתנדב, בכפוף להוראות סעיף 20א לחוק הרשות הארצית לכבאות והצלה, התשע"ב-2012⁵, ויחול עליו הדין המשמעותי החל על מתנדב לפי אותו סעיף.

(ד) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 5(ב) ו-5(ג).

9. הכשרה לשירות (א) משרת בשירות לאומי-ממלכתי יעבור הכשרה מתאימה לשירות לפי הוראות סעיף זה (בחוק זה – הכשרה לשירות); הרשות אחראית למתן ההכשרה לשירות.

(ב) המנהל יורה על תכניות הכשרה לשירות, בתחומים שיקבע השר, ורשאי הוא להורות על המועדים שבהם תועבר במהלך תקופת השירות.

(ג) תקופת ההכשרה לשירות תיחשב חלק מתקופת השירות.

(ד) השר רשאי לקבוע הוראות ותנאים לעניין ההכשרה לשירות, ובכלל זה הוראות לגבי השכלה, הכשרה מקצועית, ניסיון ועבר פלילי של העוסקים במתן ההכשרה, וכן הוראות לעניין המיתקנים, הכיתות והציוד הדרושים למתן ההכשרה.

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 17, עמ' 390.

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 21, עמ' 459.

⁵ ס"ח התשע"ב, עמ' 702.

10. הכשרה מיוחדת (א) גוף מפעיל אשר מפעיל משרת בשירות לאומי-ממלכתי בתפקידים הדורשים הכשרה מיוחדת, אחראי לכך שהוא יעבור את ההכשרה האמורה, נוסף על ההכשרה לשירות לפי סעיף 9.

(ב) תקופת ההכשרה המיוחדת תיחשב חלק מתקופת השירות, למעט במקרים מיוחדים שיוורה עליהם המנהל.

(ג) לא ישרת משרת בשירות לאומי-ממלכתי בתפקיד הדורש הפעלת סמכויות על פי דין, אלא אם כן הוא קיבל הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות שיהיו נתונות לו במסגרת שירותו והתקיימו בו תנאי הכשירות הדרושים למתן סמכויות כאמור, והכול לפי שיקול דעתו של הגוף המפעיל.

11. אישור על השלמת השירות מצא המנהל, לאחר קבלת חוות דעתו של הגוף המפעיל, כי משרת בשירות לאומי-ממלכתי השלים את תקופת השירות בהתאם להוראות סעיף 6 ועמד בכל תנאי השירות לפי חוק זה –

(1) ינפיק לו המנהל או מי שהוא הסמיך לכך תעודה המעידה על כך שהשלים את שירותו כאמור;

(2) תודיע לו הרשות על הזכויות שיהיה זכאי להן עם השלמת שירותו.

12. פרסום בדבר זכויות לאחר השלמת השירות הרשות תפרסם באתר האינטרנט שלה את הזכויות שזכאי להן מי שהשלים שירות לאומי-ממלכתי.

פרק ג': גוף מפעיל

13. אישור גוף מפעיל (א) גוף המפורט בסעיף 3 המבקש לשמש גוף מפעיל יגיש לרשות בקשה לאישור לפי הוראות שיקבע השר.

(ב) השר רשאי לקבוע תנאים נוספים לאישור גוף מפעיל, לשם הבטחת ביצוע השירות באופן מיטבי ושמירת טובת המשרתים בשירות הלאומי-ממלכתי, בהתחשב, בין השאר, בסוגו, בתחום שירותו ובהוראות הדין החלות על גוף מפעיל לפי תחומי השירות שבהם הוא פועל ובכלל זה בעניינים אלה:

(1) היחס בין היקף הפעילות בתחומי השירות כאמור בסעיף 3 לבין כלל הפעילות הציבורית של הגוף המפעיל;

(2) מספר המועסקים בגוף המפעיל, מספר הפעילים בו ומספר מקבלי השירות ממנו;

(3) שכרם של נושאי משרה בגוף המפעיל, בהתחשב במאפייניו, לרבות המחזור הכספי שלו והיקף מקבלי השירות ממנו;

(4) מספר המשרתים בשירות לאומי-ממלכתי שגוף מפעיל רשאי להפעיל.

(ג) המנהל רשאי לתת אישור גוף מפעיל לפי סעיף זה לתקופה שלא תעלה על חמש שנים, ורשאי הוא להאריך את תוקפו של האישור לתקופות נוספות, שלא יעלו על חמש שנים כל אחת.

(ד) גוף מפעיל יודיע למנהל, בכתב, על כל שינוי שחל בפרט מהפרטים שמסר לו לפי סעיף זה, בתוך 30 ימים מיום שנודע לו על השינוי, ויצרף את המסמכים הנוגעים לעניין.

14. תנאים נוספים לפעילות גוף מפעיל (א) מצא המנהל, בכל עת, כי יש צורך להורות על תנאים נוספים לפעילותו של גוף מפעיל לשם הבטחת ביצוע השירות באופן מיטבי ולשם הבטחת טובת המשרתים בשירות הלאומי-ממלכתי, רשאי הוא להתנות תנאים כאמור ולהורות על קיומם בתקופת תוקפו של האישור, כולה או חלקה, וכן רשאי הוא, אם מצא כי הדבר דרוש בשל שינוי נסיבות, לגרוע מאותם תנאים או לשנותם.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא יקבע המנהל תנאים כאמור בסעיף קטן (א), הנוגעים למאפיינים הייחודיים של אותו גוף, אלא לאחר התייעצות עם ראש הגוף המפעיל.

15. חובות גוף מפעיל (א) גוף מפעיל יפעיל את המשרתים בשירות לאומי-ממלכתי אצלו וימלא את חובותיו כלפיהם, לפי הוראות חוק זה ובהתאם להסכם שייחתם בינו ובין הרשות.

(ב) השר, בהתייעצות עם שר האוצר, יקבע הוראות לעניין היקף חובת ההשתתפות של גופים מפעילים בעלות הפעלת משרתים בשירות לאומי-ממלכתי.

(ג) ההסכם יכלול הוראות לעניין רישום נוכחות של המשרתים בשירות לאומי-ממלכתי.

16. ביטול או התליה של אישור גוף מפעיל (א) המנהל רשאי לבטל אישור גוף מפעיל או להתלותו, לאחר שנתן לגוף המפעיל הזדמנות לטעון את טענותיו, אם מצא שהתקיים אחד מאלה:

(1) הגוף המפעיל הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה;

(2) חדל להתקיים תנאי מהתנאים למתן האישור לפי סעיף 13;

(3) הופר תנאי מהתנאים הנוספים שהמנהל הורה עליהם לפי סעיף 14;

(4) הגוף המפעיל פיטר עובד מעובדיו והפעיל במקומו משרת בשירות לאומי-ממלכתי, בניגוד להוראות סעיף 5(ב);

(5) האישור ניתן על בסיס מידע כוזב או שגוי.

(ב) המנהל לא יבטל אישור ולא יתלה אותו לפי סעיף קטן (א)(1) עד (3), אלא לאחר שדרש מהגוף המפעיל לקיים את התנאי או ההוראה שהופרו או שחדלו להתקיים, כאמור באותו סעיף קטן, באופן ובתוך התקופה שהורה עליהם, והגוף המפעיל לא עשה כן; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו במקרה שבו לא ניתן לקיים את התנאי או ההוראה שהופרו או שחדלו להתקיים.

(ג) גוף מפעיל שבכוונתו להפסיק את פעילותו יודיע על כך למנהל חודש מראש.

פרסום רשימת הגופים המפעילים 17. המנהל יפרסם ברשומות ובאתר האינטרנט של הרשות, אחת לשנה במהלך חודש דצמבר, את רשימת הגופים המפעילים, את תחום השירות של כל גוף מפעיל ואת מספר המשרתים בשירות לאומי-ממלכתי שהפעיל בשנה שקדמה למועד הדיווח.

פרק ד': הרשות לשירות לאומי-ממלכתי וסמכויות פיקוח

הקמת הרשות לשירות לאומי-ממלכתי 18. (א) מוקמת בזה, באגף הביטחוני-חברתי, במשרד הביטחון הרשות לשירות לאומי-ממלכתי, שתהיה אחראית על הפעלת השירות הלאומי-ממלכתי על פי הוראות חוק זה.

(ב) הרשות תפעל בהתאם להחלטות השר ולפי מדיניות הממשלה, והכול לפי הוראות חוק זה.

(ג) הממשלה תמנה, לפי הצעת השר, מנהל לרשות, שיהיה ממונה על ביצוע תפקידי הרשות.

(ד) המנהל יהיה עובד המדינה ויהיה כפוף במישרין לשר.

(ה) עובדי הרשות יפעלו לפי הוראות המנהל ובפיקוחו.

הסמכת מפקחים 19. (א) השר רשאי להסמיך, מבין עובדי הרשות, מפקחים שיהיו נתונים להם הסמכויות לפי חוק זה, כולן או חלקן, ובלבד שלא יוסמך מפקח אלא אם כן התקיימו לגביו כל אלה:

(1) הוא לא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי, לדעת השר, לשמש כמפקח;

(2) הוא קיבל הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות שיהיו נתונים לו לפי חוק זה, כפי שהורה השר;

(3) הוא עומד בתנאי כשירות נוספים, כפי שהורה השר.

(ב) שמות המפקחים שהוסמכו לפי סעיף זה יפורסמו ברשומות ובאתר האינטרנט של הרשות.

20. סמכויות פיקוח (א) לשם פיקוח על ביצוע ההוראות לפי חוק זה, לרבות לעניין אופי השירות הלאומי-ממלכתי ואיכותו, רשאי מפקח, לאחר שהזדהה –

(1) לדרוש מבעל תפקיד או עובד בגוף מפעיל וממשרת בשירות לאומי-ממלכתי, למסור לו כל ידיעה או מסמך הדרושים לו לשם מילוי תפקידו; בסעיף זה, "מסמך" – לרבות פלט, כהגדרתו בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995⁶;

(2) להיכנס למשרדי כל גוף מפעיל ולמקומות שמשרתים בהם משרתים בשירות לאומי-ממלכתי; ואולם, אם המקומות האמורים משמשים למגורים, לא ייכנס אליהם המפקח אלא במועד סביר שתואם עם מנהל המקום, ובהעדר מנהל כאמור – עם כל דיירי המקום, או על פי צו של בית משפט.

(ב) מפקח לא יעשה שימוש בסמכויות הנתונות לו לפי חוק זה, אלא בעת מילוי תפקידו ובהתקיים שני אלה:

(1) הוא עונד באופן גלוי תג המזהה אותו ואת תפקידו;

(2) יש בידו תעודה החתומה בידי המנהל המעידה על תפקידו ועל סמכויותיו, שאותה יציג על פי דרישה.

(ג) מפקח רשאי להפעיל את סמכויותיו לפי חוק זה כלפי המדינה ומוסדותיה.

(ד) מפקח מוסמך להפעיל את הסמכויות הנתונות לו לפי חוק זה גם באזור.

21. הפעלת סמכויות כלפי מערכת הביטחון (א) על אף האמור בסעיף 20, מפקח יפעיל את סמכויותיו כלפי מערכת הביטחון בהתאם להוראות סעיף זה.

(ב) לא יפעיל מפקח את סמכויותיו כלפי מערכת הביטחון אלא אם כן נקבעה לו התאמה ביטחונית מתאימה לכך ובהתאם לכללי אבטחת המידע של גוף ביטחוני; גוף ביטחוני יביא לידיעת המנהל את כללי אבטחת המידע האמורים.

(ג) קצין בכיר או קצין מוסמך רשאי לעכב את כניסתו המידית של מפקח למיתקן המוחזק בידי מערכת הביטחון, אם מצא כי התקיים אחד מאלה:

(1) כניסתו באותה העת תשבש פעילות מבצעית או מודיעינית, חקירה פלילית, או תרגיל או אימון רחבי היקף או שנעשה בהם שימוש באמצעי לחימה;

⁶ ס"ח התשנ"ה, עמ' 366.

(2) מתרחשת במקום פעילות עוינת;

(3) מתקיימת במיתקן פעילות שהמפקח אינו רשאי להיחשף לה מטעמים של ביטחון המדינה או יחסי החוץ של מדינת ישראל.

קבע קצין מוסמך או קצין בכיר כאמור, יודיע על כך לעובד הרשות כפי שייקבע בנוהל, ויקבע מועד חדש לכניסתו של המפקח, מוקדם ככל האפשר לאחר שחלפה העילה שמנעה את כניסתו.

(ד) מסירת ידיעה או מסמך, כולם או חלקם, למפקח תהיה בהתאם להתאמתו הביטחונית ובהתאם לכללי אבטחת המידע של הגוף הביטחוני; ואולם –

(1) קצין מוסמך רשאי להורות כי ידיעה או מסמך מסוימים בעלי רגישות ביטחונית מיוחדת לא יועברו למפקח, אף אם התאמתו הביטחונית מתאימה, אלא לעובד הרשות כפי שייקבע בנוהל;

(2) גוף ביטחוני ישמור מסמך, הדרוש למפקח לשם מילוי תפקידו, במקום שייועד לשם כך במיתקן המוחזק בידי אותו הגוף ויהיה נגיש למפקח או לעובד הרשות שנקבע כאמור בפסקה (1), לפי העניין;

(3) קצין מוסמך רשאי להורות כי מפקח לא יוציא ממתקן ביטחוני מסמך מסוים שקבע לגביו כי הוא בעל רגישות ביטחונית מיוחדת, והוא יישמר במקום כאמור בפסקה (2).

(ה) קצין מוסמך רשאי להורות כי מידע מסווג שאינו קשור במישרין לעילת הפיקוח, לא ייכלל בידיעה או במסמך הנמסרים למפקח או לעובד הרשות כאמור בסעיף קטן (ד)(1), ובלבד שיידע את המפקח בכך שהשמיט מידע.

(ו) השר, יורה בנוהל על אופן יישום סעיף זה במערכת הביטחון, בשים לב לטעמים של ביטחון המדינה, שלום הציבור וביטחונו; נוהל ראשון לפי סעיף קטן זה ייקבע בתוך שישה חודשים מיום תחילתו של חוק זה.

(ז) בסעיף זה –

”גוף ביטחוני” – גוף מהגופים המנויים בהגדרה ”מערכת הביטחון”;

”התאמה ביטחונית” – כמשמעותה בסעיף 15 לחוק שירות הביטחון הכללי, התשס”ב–2002⁷;

”מערכת הביטחון” – משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר ויחידות הסמך של משרד ראש הממשלה שתכלית פעילותן היא ביטחון המדינה ותושביה.

⁷ ס”ח התשס”ב, עמ’ 179.

22. הפסקת שירות (א) לא מילא משרת בשירות לאומי-ממלכתי אחר ההוראות לפי חוק זה או אחר הוראות הגוף המפעיל הנוגעות לשירותו, רשאי המנהל, לאחר שקיבל את חוות דעתו של הגוף המפעיל, להפסיק את שירותו של המשרת בשירות לאומי-ממלכתי או שלא להעניק לו אישור על השלמת שירותו כאמור בסעיף 11, ובלבד שהתקיימו כל אלה:

(1) המשרת בשירות לאומי-ממלכתי זומן לשימוע לבחינת הפסקת שירותו או אי-מתן אישור על השלמת השירות כאמור;

(2) הנימוקים להפסקת השירות או לאי-מתן האישור הועברו למשרת בשירות לאומי-ממלכתי שבעה ימים לפחות לפני מועד השימוע שנקבע כאמור בפסקה (1).

(ב) המנהל יודיע לפוקד בתוך שבעה ימים מיום שהתקיים אחד מאלה:

(1) הוא נוכח כי אין באפשרות הרשות למצוא גוף מפעיל שאצלו יבצע מיועד לשירות ביטחון שירות לאומי-ממלכתי;

(2) שירותו של משרת בשירות לאומי-ממלכתי הופסק כאמור בסעיף קטן (א);

(3) שירותו של משרת בשירות לאומי-ממלכתי הופסק לפני תום תקופת שירותו והמנהל נוכח כי אין באפשרות הרשות למצוא גוף מפעיל אחר שהמיועד לשירות ביטחון יבצע אצלו שירות לאומי-ממלכתי.

(ג) על מיועד לשירות ביטחון או משרת בשירות לאומי-ממלכתי, לפי העניין, שהתקיימה לגביו אחת הנסיבות המפורטות בסעיף קטן (ב) יחולו, לפי העניין, הוראות סעיף 13 לחוק שירות ביטחון.

פרק ה': תיקונים עקיפים

23. ביטול חוק שירות לאומי-אזרחי חוק שירות לאומי-אזרחי, התשע"ד-2014⁸ – בטל.

24. תיקון חוק שירות לאומי-אזרחי בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986⁹ – בטל.

(1) בסעיף 3, במקום "רשאי" יבוא "חייב";

(2) בסעיף 13, האמור בו יסומן "א" ובסופו יבוא:

⁸ ס"ח התשע"ד, עמ' 380.
⁹ ס"ח התשמ"ו, עמ' 107.

"(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), הפוקד רשאי, לאחר שבחן את כל אפשרויות הצבתו בשירות סדיר של המיועד לשירות ביטחון, להפנותו לשירות לאומי-ממלכתי.

(ג) הסכים המיועד לשירות ביטחון להפנייתו לשירות לאומי-ממלכתי, ידחה שר הביטחון, בצו, את מועד התייצבותו לשירות סדיר לצורך ביצוע השירות הלאומי-ממלכתי; לא הסכים המיועד לשירות ביטחון להפנייתו כאמור, רשאי הפוקד, בצו, לקרוא לו להתייצב לשירות סדיר ויחולו הוראות סעיף קטן (א).";

(3) פרק ג' 1 – בטל.

פרק ו': הוראות שונות

הוראות סעיף 46 לחוק שירות ביטחון יחולו, בשינויים המחויבים, לעניין שירות לאומי-ממלכתי.

עונשין

25. על אף האמור בכל דין, כל אדם שלא יתגייס לשירות צבאי או אזרחי, יחולו עליו הוראות אלו:

שלילת הטבות

(א) תיאסר יציאתו מישראל;

(ב) לא תינתן לו הטבת מס לפי כל דין;

(ג) לא יהיה זכאי להטבות לאזורי עדיפות לאומית לפי פרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009;

(ד) לא יהא זכאי להנחה בארנונה;

(ה) לא יהיה זכאי להשתתפות המדינה בתשלום למעון יום בו שוהה ילדו;

(ו) לא יהיה זכאי להעדפה מתקנת במוסד להשכלה גבוהה כמשמעותו בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958;

(ז) לא יהא רשאי לעבוד בשירות המדינה או בשלטון המקומי;

(ח) לא יהיה זכאי להשתתף בתוכנית "מחיר למשתכן" של משרד השיכון.

26. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

ביצוע ותקנות

27. השר ידווח לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, אחת לשנה, לגבי השנה שקדמה למועד הדיווח, בעניינים אלה:

דיווח לכנסת

(1) מספר המשרתים בשירות לאומי-ממלכתי לפי תחומי פעילותם;

(2) סדרי הפיקוח על מילוי חובת השירות הלאומי-ממלכתי;

(3) נתונים בהשוואה לשנים קודמות ;

(4) השפעת יישומן של הוראות חוק זה, בדבר שילוב משרתים בשירות לאומי-ממלכתי בפעילות גופים מפעילים, בכל הנוגע למעמדן, לכבודן ולשילובן של נשים ; דיווח כאמור בפסקה זו יימסר גם לוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי של הכנסת.

28. הוראות מעבר (א) הרשות לשירות לאומי-אזרחי שהוקמה בחוק שירות לאומי-אזרחי, התשע"ד-2014, יראו אותה כרשות שהוקמה לפי חוק זה.

(ב) עובדי הרשות לשירות לאומי-אזרחי ששימשו בתפקידם ערב יום התחילה, יראו אותם כעובדי הרשות, ואלה מהם שהיו עובדי המדינה ערב יום התחילה יהיו עובדי המדינה גם לאחר יום התחילה.

תוספת

(סעיף 7(ג))

תנאי השירות של משרת בשירות לאומי-ממלכתי

1. (א) משרת בשירות לאומי-ממלכתי זכאי ל-20 ימי חופשה לכל שנת שירות, שייחשבו חלק מהשירות, ומשרת בשירות לאומי-ממלכתי המשרת פחות מחמישה ימים בשבוע, זכאי לימי חופשה באופן יחסי למספר ימי השירות השבועיים שלו.

(ב) מועדי החופשה ייקבעו בידי הגוף המפעיל ; בקביעתו כאמור יתחשב הגוף המפעיל, ככל האפשר, ברצון המשרת בשירות הלאומי-ממלכתי.

2. (א) בלי לגרוע מהוראות פרט 1, משרת בשירות לאומי-ממלכתי זכאי לתשעה ימי חופשה בחגים, שיכללו את מועדי ישראל כמשמעותם בסעיף 18א לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948¹⁰, ואת יום העצמאות.

(ב) משרת בשירות לאומי-ממלכתי זכאי לזכויות כפי שהיו ניתנות לו אילו היה עובד, לעניין היעדרות בתשלום מתעסוקה ביום בחירות לפי סעיף 10 לחוק-יסוד : הכנסת¹¹, וביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל לפי סעיף 4א לחוק יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל, התשכ"ג-1963¹².

¹⁰ ע"ר התש"ח, תוס' א', עמ' 1.

¹¹ ס"ח התש"ח, עמ' 69.

¹² ס"ח התשכ"ג, עמ' 72.

3. משרת בשירות לאומי-ממלכתי זכאי להיעדר מהשירות עקב מחלה, על פי אישור רפואי, עד 20 ימים בשנת שירות; ואולם המנהל, או מי שהוא הסמיך לכך רשאי לאשר למשרת בשירות לאומי-ממלכתי להיעדר מהשירות עקב מחלה, מעבר ל-20 הימים האמורים אם מצא כי יש הצדקה מיוחדת לכך, ובלבד שתקופת ההיעדרות הכוללת לא תעלה על 90 ימים, והוא רשאי לדרוש מהמשרת חוות דעת רפואית נוספת או להיוועץ ברופא מטעמו ולהתחשב במשך ההיעדרות ביחס למשך השירות בפועל.
4. (א) משרת בשירות לאומי-ממלכתי זכאי להפסקה בת חצי שעה במהלך יום שירות, וכן להפסקה לשם תפילה במהלך היום בהתאם לדרישות דתו.
- (ב) משרת בשירות לאומי-ממלכתי זכאי להפסקה בת 12 שעות לפחות בין יום שירות אחד למשנהו.
- (ג) בגוף מפעיל, שחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951¹³ חל עליו, והפועל במשמרות, משרת בשירות לאומי-ממלכתי לא ישרת בלילה יותר משבוע אחד בתקופה של שלושה שבועות; לעניין זה, "שירות בלילה" – שירות ששתי שעות ממנו, לפחות, הן בין השעות 00:22 ל-00:06; הוראות פרט משנה זה לא יחולו על מי שמשרת שירות לאומי-ממלכתי בגוף המנוי בסעיף 3(א)(1) עד (6).
5. משרת בשירות לאומי-ממלכתי לא יופעל במנוחה השבועית כמשמעותה בסעיף 7 לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, אלא אם כן הגוף המפעיל מחזיק בהיתר כללי להעסקת עובדים במנוחה השבועית.
6. ההוראות לפי פקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התשי"ל-1970¹⁴, יחולו, בשינויים המחויבים, על גוף מפעיל, בנוגע למשרתים בשירות לאומי-ממלכתי.
7. משרת בשירות לאומי-ממלכתי יקבל מידע והכשרה למניעת תאונות עבודה ומחלות מקצוע, בהתאם להוראות לפי סעיף 8 לחוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954¹⁵.

ד ב ר י ה ס ב ר

חוק מוצע זה נועד להביא לשוויון ולכך שכלל אזרחי המדינה המחויבים ע"פ חוק יתגייסו לצה"ל או ישרתו במסגרת של שירות לאומי-ממלכתי, בה יחויב לשרת כל מי שאינו משרת בצה"ל. שירות זה יתרום הן למדינה ולרשויות הציבוריות שבהן יתבצע השירות הממלכתי, והן למשרתים עצמם, אשר יתרמו למדינה ולקהילה ויזכו לאחר סיום שירותם לזכויות כשל חיילים משוחררים. ההסדר המוצע אף יתרום להגברת השוויון והשותפות האזרחית של כל האוכלוסיות במדינה.

¹³ ס"ח התשי"א, עמ' 204.

¹⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 16, עמ' 337.

¹⁵ ס"ח התשי"ד, עמ' 202.

לפיכך, מוצע לקבוע כי כל צעיר וצעירה ישראלים שאינם משרתים בשירות סדיר ייקראו לשירות לאומי-ממלכתי.

העובדה שרשות השירות לאומי-אזרחי (בשמה כיום), עוברת בין משרדים שונים לאורך השנים ולא תחת שר קבוע, יוצרת גם היא חוסר יציבות ומקרינה כלפי הציבור על חשיבות פחותה של השירות הלאומי-ממלכתי.

בהצעת חוק זו, מוצע לקבוע שהשירות ייקרא שירות לאומי-ממלכתי ויהיה כפוף לשר הביטחון תחת האגף החברתי – ביטחוני במשרד הביטחון, כדי ליצור זיקה בין השירות הצבאי לבין השירות הלאומי-ממלכתי של מי שאינו משרת שירות צבאי.

כמו כן, עיגון מעמדו של השירות הלאומי-ממלכתי בחקיקה תחת שר ומשרד קבוע תייצר את המעמד הראוי והיציבות לשירות זה.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת אביגדור ליברמן וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/2647; הוסרה מסדר היום ביום כ"ו באייר התשפ"ג (17 במאי 2023)).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ז בסיוון התשפ"ג (05.06.2023)